

Beslutsunderlag

Styrelsen 2021-09-24

Telefon: [031-64 74 80](tel:031-647480)

Diarienummer: 0068/16

Mejladress: kristina.augustsson@gryaab.se

Handläggare: Kristina Augustsson

Förslag till beslut

I styrelsen för Gryaab AB:

1. Styrelsen godkänner rapporten, enligt bilaga 1, i beslutsunderlaget och att den skickas till Stadshus AB som åiterrapportering av aktivitet i handlingsplan.
2. Beslutet under denna paragraf förklaras omedelbart justerat.

Sammanfattning

Vid ägardialogen 2018 gavs Gryaab i uppdrag att utreda och analysera vilka potentiella kommuner som kan komma att visa intresse för delägarskap i bolaget. Gryaab åiterrapporterade uppdraget under 2020 genom ”Utredning av potentiell utökning av Gryaabs delägarkrets”. Utredningen visade att endast Lilla Edets kommun var intresserad av att bli delägare fram till 2030. Utredningen visade vidare att flera av de tillfrågade kommunerna efterfrågade andra tjänster från Gryaab som inte behövde innebära att kommunerna blev delägare. Kommunerna lyfte framförallt ett behov att få stöd med kompetens alternativt att outsourca driften av lokala reningsverk. Gryaab fick efter ägardialogen 2020 i uppdrag att utreda hur en modell skulle kunna se ut för leverans av sådana tjänster samt vilka konsekvenser som skulle uppstå för delägarna och verksamheten.

Gryaab har med hjälp av Magnusson Advokatbyrå tagit fram en rapport som beskriver de juridiska förutsättningarna att:

1. Erbjuder ännu ej anslutna kommuner ett partiellt delägarskap som medför att Gryaab tar över och driver befintliga kommunala reningsverk i den anslutande kommunen.

2. Driva VA-anläggningar i kommuner som inte är delägare i Gryaab.
3. Erbjud konsulttjänster till ännu ej anslutna kommuner.

Rapportens sammanfattande slutsatser är följande. Det har inte identifierats några betydande hinder mot att införa en ny form av delägarskap ur ett kommunal-, konkurrens- eller bolagsrättsligt perspektiv. Det aktualiserar inte heller ett föregående upphandlingsförfarande. Däremot bör Gryaab se över och komma fram till vilka principer som ska gälla för beräkningen av antalet aktier som ska tecknas vid tillträde samt klargöra detta genom ändring av aktieägaravtalet. I syfte att undvika potentiell konflikt med generalklausulen i aktiebolagslagen bör beräkningsgrunden för storleken på det aktieinnehav som erbjuds anslutande kommuner förankras i de verkliga förhållandena och motiveras på motsvarande sätt som gäller för befintliga aktieägare. Det bör övervägas om ett erbjudande av ett fullt delägarskap är ett alternativ.

Rapporten pekar vidare på att det även finns möjlighet att överta driften av VA-anläggningar i externa kommuner utan ett föregående delägarskap men att det sannolikt aktualiserar krav på offentlig upphandling. Utrymmet för att erbjuda mindre omfattande konsulttjänster framstår som litet.

Bedömning ur ekonomisk, ekologisk och social dimension

Ärendet behandlar endast de juridiska möjligheterna att erbjuda tjänster till kommuner som idag inte är delägare i Gryaab. Rapporten i sig har ingen påverkan på den ekonomiska, ekologiska och sociala dimensionen. Om det skulle aktualiseras att Gryaab skulle erbjuda tjänster till andra delägarkommuner kommer Gryaab utreda de ekonomiska, ekologiska och sociala konsekvenserna mer ingående.

Samverkan

Beslutet har behandlats på samverkansgruppsmöte den 17 september 2021.

Bilagor

1. Rapport Drift av VA-anläggningar i ännu ej anslutna kommuner m.m.

Ärendet

Styrelsen har att ta ställning till rapport Drift av VA-anläggningar i ännu ej anslutna kommuner m.m. som ska lämnas som återrapportering till ägarrådet av uppdraget att i rapport utreda hur en modell kan se ut för att ge ännu ej anslutna kommuner stöd med kompetens alternativt att outsourca driften av lokala reningsverk.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Vid ägardialogen 2018 gavs Gryaab i uppdrag att utreda och analysera vilka potentiella kommuner som kan komma att visa intresse för delägarskap. Gryaab redovisade 2019 om status i utredningen och tidplan för färdigställande av rapporten. Gryaab återrapporterade uppdraget under 2020 i form av en utredning. Utredningen visade att endast Lilla Edets kommun var intresserad av att bli delägare fram till 2030. Tre kommuner visade eventuellt önskemål om delägarskap till år 2050 samt ytterligare en kommun till år 2070. Utredningen visade vidare att flera av de tillfrågade kommunerna efterfrågade andra tjänster från Gryaab, som inte behövde innebära att kommunerna blev delägare. Kommunerna lyfte huvudsakligen ett behov att få stöd med kompetens alternativt att outsourca driften av lokala reningsverk. Gryaab fick efter ägardialogen 2020 i uppdrag att utreda hur en modell kan se ut för leverans av sådana tjänster samt vilka konsekvenser som skulle uppstå för delägarna och verksamheten.

Förutsättningar för rapporten

Gryaab har med hjälp av Magnusson Advokatbyrå tagit fram en rapport som beskriver de juridiska förutsättningarna att:

1. Erbjudna ännu ej anslutna kommuner ett partiellt delägarskap som medför att Gryaab tar över och driver befintliga kommunala reningsverk i den anslutande kommunen.
2. Driva VA-anläggningar i kommuner som inte är delägare i Gryaab.
3. Erbjudna konsulttjänster till ännu ej anslutna kommuner.

Rapporten behandlar ovanstående tre scenarier utifrån ett bolags- och kommunalrättsligt perspektiv samt med beaktande av Gryaab's styrande dokument

och befintliga delägarskap. I relevanta delar redogör rapporten även översiktligt för konkurrensrättsliga aspekter och kravet på offentlig upphandling.

Partiellt delägarskap

Ett erbjudande om partiellt delägarskap till icke-anslutna kommuner är förenligt med bolagsordningen. Däremot bör Gryaab se över och komma fram till vilka principer som ska gälla för beräkningen av antalet aktier som ska tecknas vid tillträde samt klargöra detta genom ändring av aktieägaravtalet. I syfte att undvika potentiell konflikt med generalklausulen i aktiebolagslagen bör beräkningsgrunden för storleken på det aktieinnehav som erbjuds anslutande kommuner förankras i de verkliga förhållandena och motiveras på motsvarande sätt som gäller för befintliga aktieägare. Det bör övervägas om erbjudande av ett fullt delägarskap på sådant sätt som aktieägaravtalet föreskriver är ett alternativ. I övrigt bedöms att denna form av partiellt delägarskap inte möter hinder ur ett kommunal-, konkurrens- eller bolagsrättsligt perspektiv. Det aktualiserar inte heller ett föregående upphandlingsförfarande.

Driva VA-anläggningar i kommuner som inte är delägare i Gryaab

För att driva VA-anläggningar i kommuner som inte är delägare i Gryaab behöver, utöver ändringar i aktieägaravtalet, ändringar i bolagsordningen göras. Därtill ska framhållas att upplägget, även om det framstår som godtagbart ur ett kommunalrättsligt perspektiv, är förenat med potentiella risker ur konkurrenshänseende och sannolikt aktualiserar krav på offentlig upphandling. Följaktligen krävs en fördjupad utredning för att bedöma riskerna med att erbjuda denna typ av tjänst samtidigt som det alldeles oavsett inte går att garantera att Gryaab vinner uppdraget vid offentlig upphandling.

Erbjuda konsulttjänster till ännu ej anslutna kommuner.

Att erbjuda konsulttjänster framstår som problematiskt. Visserligen medges sannolikt tillhandahållandet av tjänster som sådant ur ett kommunalrättsligt perspektiv men utmaningarna ur ett konkurrensrättsligt perspektiv skulle troligen vara betydande till följd av antalet privata aktörer som Gryaab potentiellt skulle konkurrera med.

Rapportens sammanfattande slutsatser

Rapporten har inte identifierat några betydande hinder mot att införa en ny form av delägarskap. Rapporten pekar vidare på att det även finns möjlighet att överta driften

av VA-anläggningar i externa kommuner utan ett föregående delägarskap men att det sannolikt aktualiserar krav på offentlig upphandling. Utrymmet för att erbjuda mindre omfattande konsulttjänster framstår däremot som litet.

Bedömning av ärendets principiella beskaffenhet

Ärendet avser återrapportering av ett uppdrag som Gryaab fått av ägarrådet. Gryaab bedömer inte att ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Bedömningen har gjorts med utgångspunkt i vad som står angivet om frågor av principiell beskaffenhet i Gryaabs ägardirektiv, Göteborgs Stadshus AB:s anvisningar för ärendeberedning.

Bolagets bedömning

Gryaab har tagit fram en rapport avseende drift av VA-anläggningar i ännu ej anslutna kommuner. Styrelsen föreslås godkänna rapporten och att den skickas till Stadshus AB som återrapportering av aktivitet i handlingsplan.

M A G N U S S O N

MEMORANDUM

TILL: KARIN VAN DER SALM, GRYAAB AB
KOPIA: KRISTINA AUGUSTSSON, GRYAAB AB
FRÅN: MAGNUSSON ADVOKATBYRÅ, HUVUDSAKLIGEN SASCHA ANDERSSON OCH JORUNN GÖRANSSON
ANG: DRIFT AV VA-ANLÄGGNINGAR I ÄNNU EJ ANSLUTNA KOMMUNER M.M.
DATUM: 2021-09-03

---

1 BAKGRUND/OMFATTNING

Gryaab AB ("Gryaab" eller "Bolaget") är ett kommunalt bolag vars verksamhet syftar till att behandla medlemskommunernas avloppsvatten. Bolaget ägs idag av kommunerna Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal, Partille och Bollebygd. Genom sitt delägarskap har medlemskommunerna bland annat förbundit sig att som huvudregel avleda allt sitt kommunala avloppsvatten till bolagets anläggningar.

Vid ägardialogen 2018 gavs Gryaab i uppdrag att utreda och analysera vilka potentiella kommuner som kan komma att visa intresse för delägarskap i Gryaab. Under januari 2020 presenterade Sweco en rapport innehållandes resultatet av genomförd utredning ("**Utredningen**"). Utredningen visade att endast Lilla Edets kommun var intresserad av att bli delägare i Gryaab fram till år 2030. Tre kommuner visade eventuellt önskemål om delägarskap till år 2050 samt ytterligare en kommun till år 2070. Utredningen visade vidare att flera av de tillfrågade kommunerna efterfrågade andra tjänster från Gryaab, som inte behöver innebära att kommunerna blir delägare. Huvudsakligen rör det sig om hjälp att sköta driften av anläggningar, bedriva samarbete kring slam och utökat nätverkande med anledning av att Gryaab har mer personella resurser än de flesta andra VA-organisationer.

Med anledning av resultatet av Utredningen har Gryaab givit Magnusson Advokatbyrå AB ("**Magnusson**") i uppdrag att utreda de juridiska förutsättningarna för Gryaab

att erbjuda ännu ej anslutna kommuner ett partiellt delägarskap.

att driva VA-anläggningar i kommuner som inte är delägare i Gryaab.

att erbjuda konsulttjänster till ännu ej anslutna kommuner.

I förevarande PM behandlas ovanstående tre scenarier utifrån ett bolags- och kommunalrättsligt perspektiv samt med beaktande av Gryaabs styrande dokument och befintliga delägarskap. I relevanta delar redogör utredningen även översiktligt för konkurrensrättsliga aspekter och kravet på offentlig upphandling.

2 REGLERING

I följande avsnitt redogörs kortfattat för den reglering som aktualiseras i förhållande till respektive scenario ovan samt de centrala paragraferna i bolagsordningen och aktieägardirektivet. En närmare applicering och bedömning av regleringen görs sedermera under respektive scenario i avsnitt 3 nedan.

2.1 Lagstiftning

Kommunala bolags verksamhet regleras huvudsakligen genom kommunallag (2017:725) ("KL") och aktiebolagslag (2005:551) ("ABL"). ABL reglerar på ett övergripande plan ramarna för såväl kommunala som privata aktiebolag och syftar till att skydda bolaget, delägarna och intressenter. Bland annat anger ABL regler för nyteckning av aktier och hur ändringar i bolagsordningen ska registreras.

Kommunallagen uppställer ramarna för den kommunala verksamhetens omfattning och bedrivande. Denna yttre ram för kommunernas handlingsutrymme brukar benämnas den kommunala kompetensen och preciseras i 2 kap. KL. I KL stadgas även rätten att bedriva kommunala angelägenheter i bolagsform under förutsättning att den kommunala bolagsverksamheten drivs utan vinstsyfte samt tillhandahåller en allmännyttighet åt de egna kommunmedlemmarna.¹ Även kommunala bolag måste agera inom ramen för den kommunala kompetensen.

Utöver ovanstående aktualiseras även lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ("LAV"). Regleringen i LAV tillskriver kommuner huvudmannaskap för allmänna vatten- och avloppstjänster om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och syftar till att säkerställa kommunmedlemmarna erforderlig tillgång till vatten- och avloppstjänster.

Scenario 2 och 3 ovan bygger på att Gryaab tillhandahåller tjänster till kommunala VA-anläggningar utan att aktuell kommun tecknar aktier i Gryaab. Eftersom tjänster kommer erbjudas andra offentliga aktörer på den privata marknaden görs i det

---

¹ 2 kap. 7 § KL.

följande även en kort presentation av konkurrenslag (2008:579) och lag (2016:1145) om offentlig upphandling ("LOU").

LOU reglerar den situation då offentliga aktörer ska köpa in varor eller tjänster och syftar till att säkerställa effektiv användning av offentliga medel så väl som konkurrensneutralitet på marknaden. Regelverket innebär att alla offentliga aktörer likväl som offentlig styrda bolag som huvudregel är skyldiga att inhämta anbud vid alla typer av anskaffningar, samt tilldela kontrakt till den anbudsgivare som erbjuder det mest fördelaktiga priset.

Konkurrenslagen syftar till att främja effektiv konkurrens i fråga om produktion och handel med varor samt tjänster och tar sikte på att motverka olika beteenden på marknaden som faktiskt eller potentiellt snedvrider, hämmar eller hindrar konkurrensneutralitet. I 3 kap. 27 § konkurrenslagen uppställs även specifik möjlighet att förbjuda offentliga aktörers försäljning av tjänster eller varor om den offentliga aktörens agerande eller närvaro på marknaden påverkar konkurrensneutraliteten menligt.

2.2 Styrande dokument

I samtliga tre scenarier behöver hänsyn tas till såväl Gryaabs bolagsordning som aktieägaravtal. Skillnaden mellan de båda är att bolagsordningen har verkan mot Gryaab som bolag och anger bland annat ramarna för Bolagets verksamhet, medan aktieägaravtalet endast tar sikte på åtaganden mellan aktieägarna (ägarkommunerna). Därtill skiljer sig förutsättningarna för hur ändringar kan göras i respektive dokument. Ett aktieägaravtal kan som utgångspunkt ändras genom att respektive kommunfullmäktige beslutar att så ska ske medan en bolagsordning enbart kan ändras genom beslut på bolagsstämman.

3 UTREDNING

I följande avsnitt utreds förutsättningarna för Gryaab att, utifrån ovan presenterad reglering samt styrande dokument, tillhandahålla de tjänster och/eller delägarskap som presenterats under avsnitt 1 ovan. En närmare beskrivning av förutsättningarna för varje scenario görs under respektive rubrik nedan.

3.1 Gryaabs möjlighet att erbjuda ett partiellt delägarskap

Följande avsnitt syftar till att utreda Gryaabns möjlighet att erbjuda ännu ej anslutna kommuner ett partiellt delägarskap som medför att Gryaab övertar och driver befintliga kommunala verk i den anslutande kommunen.

Med "partiellt delägarskap" avser utredningen en konstruktion där den tillträdande kommunen tecknar ett för närvarande obestämt antal aktier i Gryaab som understiger det antal aktier som kommunen medges vid tecknandet av ett "fullt delägarskap".² Vidare utgår utredningen från att den anslutande kommunen avleder allt sitt vatten till det/de befintliga verket/en för vilka Gryaab blir ägare.

3.1.1 *Förutsättningar utifrån kommunallagen och LOU*

Då scenariot förutsätter att ännu ej anslutna kommuner tecknar aktier i Gryaab och därmed blir delägare i Bolaget uppfyller konstruktionen de krav på allmännyttan och egenintresse för den egna kommunbefolkningen som uppställs i KL. Delägarskapet innebär således att scenariot faller inom den kommunala kompetensen och därmed inte möter några hinder enligt KL.

Som framförts ovan uppställs som huvudregel ett krav på upphandling när en offentlig aktör, i detta fall den tillträdande kommunen, anskaffar en vara eller tjänst. Upphandling behövs dock inte vid s k "in house"-tilldelning. För att undantas upphandlingskravet genom in house-tilldelning ska det föreligga ett *särskilt internt samband* mellan den offentliga aktören (den tillträdande kommunen) och den enhet som tilldelas kontraktet (Gryaab), så att Gryaab praktiskt taget utgör en del av kommunens interna organisation.³ Vad som utgör ett sådant särskilt samband har preciserats i EU-domstolens praxis. Tillämpat på det aktuella scenariot krävs dels att den anslutande kommunen utövar en kontroll över Gryaab som motsvarar den kontroll som kommunen utövar över sin egen VA-hantering (det s k kontrollkriteriet), dels att Gryaab bedriver huvuddelen av sin verksamhet för den/de myndigheter som innehar Bolaget (det s k verksamhetskriteriet). Utifrån att varje delägare i Gryaab, oavsett aktieandel, enligt bolagsordningen § 3 har vetorätt gällande beslut i verksamheten av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt, och att denna rätt skyddas av bolagsordningen § 14, bör kontrollkriteriet anses vara uppfyllt.

---

² Det antal aktier som en ny kommun ska anteckna i nuläget framgår av 4 § aktieägaravtalet.

³ Detta följer av det s k "Teckalundantaget" vilket utvecklats i praxis från EU-domstolen. Se även resonemanget i Europadomstolens förhandsavgörande av den 8 december 2012 i mål C-553/15 p. 30.

Kravet på verksamhetens huvudändamål utgör i nuläget inget hinder för scenariot eftersom Gryaab i dagsläget endast tillhandahåller tjänster för ägarkommunerna. Magnussons sammantagna bedömning är därmed att det partiella delägarskapet möjliggör för Gryaab att driva VA-anläggningar i tillträdande kommuner utan ett föregående upphandlingsförfarande.

3.1.2 Förutsättningar utifrån bolagsordningen

Den bestämmelse i bolagsordningen som främst är relevant att beakta i förhållande till det nya delägarskapet är § 3 (verksamhetsföremål och kommunalt ändamål). De nuvarande skrivningarna i bestämmelsens andra och tredje stycke begränsar Gryaabs verksamhet till att 1) kostnadseffektivt samla in och behandla avloppsvatten inom ägarkommunerna, 2) verkställa den rening som delägarna i egenskap av huvudmän enligt VA-lagstiftningen är skyldiga att vidta och 3) äga och driva anläggningar för avloppsrensning och behandla avloppsvatten och annan därmed förenlig verksamhet.

Bolagsordningen definierar inte begreppen *ägarkommun* och *delägare*. Utifrån uppfattningen att en bolagsordning ska tolkas enligt allmänna principer för avtalstolkning och att avtalets ordalydelse är en utgångspunkt för att fastställa dess innehåll, bör begreppen även kunna syfta till en anslutande kommun med ett partiellt delägarskap eftersom avtalets ordalydelse inte gör någon skillnad på ägarandelens storlek.⁴ Då det partiella delägarskapet innebär att Gryaab äger och driver anläggningar i den aktuella kommunen och där renar dess avloppsvatten, möter konstruktionen även övriga förutsättningar i § 3 andra och tredje stycket.

I bolagsordningen § 3 görs vidare en direkt hänvisning till kravet på förenlighet med den kommunala kompetensen enligt regleringen i KL. Som redogjorts för ovan bedömer Magnusson att den nya ägandeformen är förenlig med kraven i KL, varför något hinder inte föreligger i förhållande till formuleringen i bolagsordningen.

Att notera är bolagsordningen § 4 (aktiekapital) och § 5 (antal aktier), vilka anger begränsningar för storleken på Gryaabs aktiekapital och antalet aktier. Det krävs ändringar i bolagsordningen vid ökning av aktiekapitalet som överstiger 36 400 000 kronor respektive 36 400 aktier. Sannolikt utgör begränsningarna inga hinder mot att i nuläget genomföra en nyemission eftersom det nuvarande aktieantalet i Gryaab är 9 203 st.

---

⁴ Jfr Sandström, *Svensk aktiebolagsrätt* uppl. 7, Nordstedt Juridik (2020), s. 79 jämte Ramberg, *Allmän avtalsrätt* uppl. 11, Norstedts Juridik (2019), s. 180 ff.

Formuleringarna i bolagsordningen innebär sammanfattningsvis inget hinder mot att ännu ej anslutna kommuner tecknar ett partiellt delägarskap i Gryaab. Det bör dock uppmärksammas att § 3 sista stycket bolagsordningen stadgar att ställningstagande från kommunfullmäktige i respektive delägarkommun ska inhämtas innan beslut i verksamheten av principiell art eller annars av större vikt fattas. Att ansluta en ny kommun till Gryaab är den typen av beslut som bör föregås av sådant ställningstagande.

3.1.3 Förutsättningar utifrån aktieägaravtalet

Av 3 § aktieägaravtalet följer att varje delägande kommun förbinder sig att avleda sitt kommunala avloppsvatten till Bolagets *anläggning*. Formuleringen uppställer inget direkt hinder mot anslutande och drift av andra kommuners VA-anläggningar med anledning av att det inte specificeras vilken anläggning vattnet ska ledas till, under förutsättning att anläggningen tillhör Gryaab. Med beaktande av intentionen vid avtalets ingående är det dock underförstått att befintlig formulering syftar till avledande av avloppsvatten till Ryaverket. För att undvika otydligheter rekommenderar Magnusson att 3 § första meningen i aktieägaravtalet förtydligas så att det klart framgår att ett delägarskap inte förutsätter att anslutande kommuner leder sitt vatten till Ryaverket.

Utöver ovanstående tillägg erfordras även ändring av 4 §, vilken i sin nuvarande form ställer krav på att en tillträdande kommun ska teckna ett på visst sätt uträknat antal aktier och därmed utgör hinder mot att erbjuda ett partiellt delägarskap.⁵ För att utifrån de styrande dokumenten kunna erbjuda ett partiellt delägarskap måste således aktieägaravtalet ändras i detta avseende, exempelvis genom ett tillägg som medger undantag från huvudregeln.

I förhållande till 4 § aktieägaravtalet bör det även uppmärksammas att varken ändring eller inbjudan av en ny delägare kan ske utan att samtliga delägarkommuner är överens. Det innebär att ett majoritetsbeslut inte är tillräckligt varken för att ändra aktieägaravtalet eller för att erbjuda delägarskap till en ny kommun.

Vidare bör även skrivningarna i 4 § om att kommuner med *ändamålsenliga förutsättningar* ska inbjudas till delägarskap *när så är lämpligt* uppmärksammas, även om de inte utgör generellt hinder för att erbjuda den nya delägarformen. Att utvidga

---

⁵ Enligt 4 § ska den tillträdande kommunen teckna "ett antal som motsvarar den tillträdande kommunens befolkningsandel bland de kommuner som biträtt aktieägaravtalet".

förutsättningarna för delägarskap medför att kravet ("ska") på att bjuda in kommuner med ändamålsenliga förutsättningar vidgas till att omfatta även kommuner som inte är intresserade av ett fullt delägarskap. Skrivningen innebär också att lämpligheten och de tekniska förutsättningarna för anslutning etc. måste bedömas i varje enskilt fall inför inbjudan till delägarskap.

3.1.4 *Förutsättningar utifrån ABL*

De ändringar som erfordras i aktieägaravtalet möter inga formella hinder enligt ABL. Följande bör dock påpekas.

Den närmare omfattningen och utformningen av det partiella delägarskapet är inte fastställd. Det är därmed inte heller klart hur beräkningsgrunden för det partiella delägarskapet motiveras i förhållande till den beräkningsgrund som tillämpats för befintliga delägare (d v s att aktier ska tecknas till ett antal som motsvarar den tillträdande kommunens befolkningsandel bland de kommuner som biträtt aktieägaravtalet och till en kurs som motsvarar bolagets substansvärde). En utgångspunkt enligt ABL är att beslut som ger en befintlig eller kommande aktieägare en otillbörlig fördel till nackdel för bolaget eller befintlig aktieägare inte är tillåtna.⁶ Så kan exempelvis vara fallet då en nyemission leder till en betydande maktförskjutning eller ekonomiska fördelar. Beslutet kan då angripas med hänvisning till generalklausulerna i 7 kap. 47 § eller 8 kap. 41 § ABL som en förlängning av likabehandlingsprincipen. En överträdelse av respektive generalklausul förutsätter inte att den otillbörliga effekten realiserar i det konkreta fallet.⁷

Om Gryaab avser att ändra 4 § aktieägaravtalet för att möjliggöra ett erbjudande om partiellt delägarskap till kommuner som ännu inte är anslutna förespråkar Magnusson att Gryaab närmare utreder med vilket aktieantal som en ännu ej ansluten kommun ska erbjudas ett partiellt delägarskap, samt på vilken grund detta aktieantal beräknats. För att undvika potentiell konflikt med generalklausulen i ABL bör beräkningsgrunden för storleken på det aktieinnehav som erbjuds anslutande kommuner förankras i de verkliga förhållandena och motiveras på motsvarande sätt som gäller för befintliga aktieägare.

3.1.5 *Sammanfattande slutsatser och praktisk hantering*

---

⁶ 7 kap. 47 § ABL.

⁷ Se Samuelsson, lagkommentaren till 7 kap. 47 § och 8 kap. 41 § ABL.

Utifrån den utredning som presenterats ovan framstår den nya ägandeformen som genomförbar. En förutsättning är dock att Bolaget vidtar den ändring av 4 § aktieägaravtalet som föreslås ovan (avsnitt 3.1.3). Till undvikande av otydlighet rekommenderas även att den föreslagna ändringen av aktieägaravtalet 3 § genomförs.

Som framförts ovan bör Gryaab förankra normen för hur det partiella delägarskapet fastställs i de verkliga förhållandena för att säkerställa efterlevande av regleringen i ABL. Under förutsättning att den anslutande kommunen avleder *allt* sitt vatten till den eller de VA-anläggningar som Gryaab övertar kan det härvid vara aktuellt att överväga erbjudande av ett "fullt" delägarskap på motsvarande sätt som för befintliga delägare. En sådan lösning följer befintlig beräkningsnorm och möter därmed sannolikt inte några hinder mot generalklausulen i ABL. Därutöver föranleder en sådan lösning färre ändringar i befintligt aktieägaravtal.

Eftersom aktieägaravtalet enbart reglerar det inbördes förhållandet mellan aktieägarna uppställs inga formella krav i ABL vid ändring av avtalet. Ändring av aktieägaravtalet följer i stället den allmänna principen om avtalsfrihet, vilket för Gryaabs räkning innebär att samtliga befintliga delägare måste vara överens om ändringen för att kunna genomföra den. En ändring kräver således att samtycke inhämtas från respektive kommuns kommunfullmäktige. När avtalet ändras är det viktigt att säkerställa att varje avtalspart, dvs varje ägarkommun, företräds av behörig person.

Den närmare utformningen av respektive föreslagna ändring och/eller tillägg sker lämpligen i samråd med Gryaab utanför ramen för denna promemoria.

Sedan lämpliga ändringar i aktieägaravtalet beslutats bör Gryaab vidta följande åtgärder.

- Utreda om den anslutande kommunen rent praktiskt har "ändamålsenliga förutsättningar" enligt 4 § aktieägaravtalet att ansluta till Gryaab. Bedömningen avser i dagsläget huvudsakligen om det, utifrån de tekniska och praktiska förutsättningarna, är lämpligt att den anslutande kommunen avleder sitt vatten till Ryaverket. Med anledning av att Gryaab genom den nya delägarformen tar över driften av den externa kommunens befintliga reningsverk lär bedömningen i detta fall snarare ta sikte på om det är tekniskt, praktiskt och ekonomiskt lämpligt att Gryaab tar över driften.

- I den mån inga lämplighetshinder föreligger bör styrelsen föra en dialog med ägarrådet angående anslutande av ny delägare.
- Efter dialog med ägarrådet bör styrelsen fatta ett principbeslut där en rekommendation i frågan om den externa kommunen kan bli delägare i Gryaab avges till delägarkommunernas kommunfullmäktige. Som konstaterats ovan krävs enighet mellan kommunerna i frågan, varför samtliga delägarkommuners kommunfullmäktige måste fatta ett beslut i frågan.
- När respektive kommunfullmäktige lämnat samtycke till beslut om att bevilja kommunen att teckna ett partiellt delägarskap i Gryaab bör frågan om hur tecknandet av aktier lämpligen genomförs diskuteras.

Hur en ny aktieägare ska teckna sina aktier framgår inte av aktieägaravtalet. Trots att ordet "teckna" antyder att en ny delägare i Gryaab ska tas in genom nyemission, så finns det ingenting i aktieägaravtalet eller bolagsordningen som hindrar att övriga delägarkommuner säljer delar av sitt aktieinnehav till en anslutande kommun. Att hantera frågan på detta sätt skulle dock kunna bli problematiskt när det kommer till frågan att åstadkomma önskad fördelning av aktier mellan delägarkommunerna. Lämpligen sker därför teckning av aktier genom en riktad nyemission, där ett visst antal aktier får tecknas av den anslutande kommunen till ett pris motsvarande aktiernas substansvärde.

Nyemission för aktiebolag regleras i ABL och innefattar bland annat krav på hur förslag om nyemission ska upprättas samt hur det slutliga beslutet därom ska fattas. En fullständig redogörelse av förfarandet kring nyemission ligger utom ramen för ifrågavarande uppdrag och kommer därför inte behandlas i detalj i denna promemoria. Om så efterfrågas görs en närmare redogörelse för det praktiska förfarandet kring nyemission i ett senare skede.

3.2 Gryaabs möjlighet att driva VA-anläggningar i andra kommuner

Följande avsnitt syftar till att utreda huruvida det finns möjlighet för Gryaab att driva andra kommuners VA-anläggningar utan föregående delägarskap. I denna del förutsätter utredningen att Gryaab erbjuder *fullständig drift av den externa kommunens reningsverk* utan krav på att den externa kommunen tecknar aktier i Gryaab. Nedan benämns de kommuner och anläggningar som potentiellt är föremål för ifrågavarande scenario som "externa kommuner" och "externa VA-anläggningar".

3.2.1 *Förutsättningar utifrån styrande dokument*

Befintlig formulering i bolagsordningen § 3 innebär huvudsakligen att Gryaabs verksamhet begränsas till att enbart omhänderta avloppsvatten inom *ägarkommunerna* samt verkställa den rening som *delägarna* är skyldiga att vidta i egenskap av VA-huvudmän i sina respektive kommuner. Mot bakgrund av att ifrågavarande scenario inte förutsätter att den externa kommun som erbjuds VA-tjänster erhåller aktier i Gryaab erfordras således ändring av § 3 för att den tilltänkta tjänsten inte ska stå i strid med Gryaabs bolagsordning.

I bolagsordningen § 3 tredje stycket anges vidare att *"bolaget har till föremål för sin verksamhet att äga och driva anläggningar för avloppsrening..."*. Medan befintlig formulering visserligen innefattar "drift" som ett av Gryaabs syften är det inte tydligt om ägandet och driften av VA-anläggningar i detta sammanhang kan betraktas som självständiga från varandra. Om Gryaab avser att gå vidare med detta alternativ bör verksamhetens föremål preciseras till att omfatta såväl kombinerat ägande och drift som enbart extern drift för att säkerställa att driften av externa VA-anläggningar inte står i strid med bolagsordningen. Resterande formuleringar i bolagsordningen torde dock inte utgöra hinder mot ifrågavarande scenario.

Med anledning av att något förändrat delägarskap inte aktualiseras i förhållande till ifrågavarande scenario bör det inte hindras av aktieägaravtalet. Beroende på den närmare formen för de tjänster som Gryaab önskar erbjuda kan det dock vara relevant att göra ett tillägg i 3 § aktieägaravtalet angående delägarkommunernas eventuella åtaganden i förhållande till de externa tjänster som erbjuds.

3.2.2 *Förutsättningar utifrån kommunallagen och lag om allmänna vattentjänster*

För att Gryaab ska tillåtas bedriva verksamhet av ifrågavarande slag krävs som huvudregel att verksamheten ryms inom den kommunala kompetensen som hänvisas till genom bolagsordningen § 3 och mer specifikt uttrycks i 2 kap. KL. Utgångspunkten enligt KL är att kommuner och kommunala bolag tillåts handha *kommunala angelägenheter* av *allmänt intresse* som har *anknytning till kommunens eller regionens område eller deras medlemmar*, samt driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla *allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna*. Verksamhet som inte uppfyller kraven faller utanför det kommunala handlingsutrymmet.

Eftersom den externa kommunen i ifrågavarande scenario inte blir delägare i Gryaab skulle Gryaabs drift av VA-anläggningen i den externa kommunen innebära att Bolaget tillhandahåller tjänster åt andra än kommuninvånarna i delägarkommunerna. Det ter sig problematiskt utifrån den kommunalrättsliga huvudregeln.

I 57 § lag (2006:412) om allmänna vattentjänster ("LAV") stadgas emellertid ett undantag från kravet på anknytning till den egna kommunen eller dess medlemmar. Bestämmelsen anger att en kommun får sköta driften av allmänna VA-anläggningar i andra kommuner under förutsättning att driften sker på affärsmässiga grunder och ekonomiskt redovisas skilt från annan verksamhet. Av motiven till bestämmelsen framgår vidare att det med "drift" huvudsakligen avses total driftsentreprenad.⁸

I den mån ett visst förfarande faller utanför definitionen av "drift" ges därutöver i 9 kap. 37 § KL utökad möjlighet för kommuner att ingå s k *samverkansavtal* med varandra avseende sådana angelägenheter av allmänt intresse som ankommer på kommunen, däribland drift av allmänna VA-anläggningar.⁹ Det bör dock särskilt belysas att det inte är möjligt för ett kommunalt bolag (Gryaab) att ingå ett samverkansavtal då rätten enbart tillkommer kommuner som sådana. Det torde dock inte föreligga något hinder mot att den eller de kommuner som åtar sig att utföra en annan kommuns angelägenhet därefter överlämnar skötseln av uppgiften till ett kommunalt bolag under samma förutsättningar som när det gäller den egna kommunala verksamheten.¹⁰ För Gryaabs räkning innebär detta att delägarkommunerna kan ingå ett samverkansavtal med den externa kommunen om skötseln av angelägenheter kopplade till hanteringen av VA-frågor och därefter överlåta den praktiska driften till Gryaab, i likhet med vad som gäller för de delägande kommunerna.

Sammanfattningsvis, utifrån den lagstadgade möjligheten för kommunala bolag att bedriva allmänna VA-anläggningar i externa kommuner samt mot bakgrund av möjligheten för kommuner att ingå samverkansavtal för tjänster som ligger utanför LAV, bör det inte föreligga något hinder ur kommunalrättsligt perspektiv för Gryaab att driva VA-anläggningar i externa kommuner. Att göra detta genom samverkansavtal förutsätter dock att det är ägarkommunerna i Gryaab, och inte Bolaget självt, som ingår samverkansavtal med den externa kommunen.

3.2.3 Förutsättningar utifrån LOU och konkurrenslagen

---

⁸ Prop. 2005/06:78 s 113.

⁹ Prop. 2005/06:78 s. 42.

¹⁰ Prop. 2017/18:151 s 30.

Av motiven till 57 § LAV, som alltså ger rätt att i konkurrens med privata aktörer erbjuda driftentreprenad avseende VA-anläggningar i externa kommuner, framgår att bestämmelsen inte undantar kommuner från den allmänna skyldigheten att delta i upphandling.¹¹ Då det inte heller framstår som att den externa kommunen och ägarkommunerna i Gryaab samarbetar för ett gemensamt ändamål, utan snarare som att det rör sig om att den externa kommunen köper en tjänst av Gryaab, blir inte heller undantaget från upphandling genom samarbete¹² mellan upphandlande organisationer tillämpligt.¹³ Av detta följer att den externa kommun som önskar ta del av Gryaabs tjänster inte kan göra det utan att genomgå ett upphandlingsförfarande. Följaktligen kan det inte heller garanteras att Gryaab vinner upphandlingen.

Om upphandlingens värde understiger det s.k. tröskelvärdet (f.n. 2 197 545 kr) finns dock en möjlighet att genomföra upphandlingen enligt de enklare reglerna som föreskrivs i 19 kap. LOU och t.ex. använda ett förenklat förfarande. Om upphandlingens värde dessutom understiger den s.k. direktupphandlingsgränsen (f.n. 615 312 kr) kan kommunen tillämpa ett ännu enklare förfarande och genomföra en direktupphandling¹⁴, dvs. tilldela kontraktet till Gryaab utan såväl formkrav på hur upphandlingen genomförs som ett annonserat förfarande.

Utöver bedömningarna ovan aktualiseras även frågan om Gryaab, i egenskap av offentlig aktör, tillåts konkurrera med privata aktörer på marknaden med beaktande av regleringen i konkurrenslagen.

Inledningsvis framhåller 57 § LAV att offentliga aktörer ska kunna erbjuda driftsentreprenad i konkurrens med privata aktörer. För att säkerställa att konkurrensneutraliteten på marknaden vidhålls anges exempelvis att affärsmässig prissättning ska tillämpas och att den externa verksamheten tydligt redovisas skilt från det kommunala bolagets ordinarie verksamhet. Det sistnämnda anses särskilt viktigt för att ge insyn i verksamheten, vilket minskar riskerna för korssubventionering och underprissättning.¹⁵

---

¹¹ Prop. 2005/06:78 s 114. Förutsättningar för direktupphandling enligt 19 kap. 7 § tredje stycket LOU tycks inte heller föreligga.

¹² S k samarbetsavtal enligt LOU.

¹³ Jfr det s k Hamburgundantaget, vars tillämpning bland annat ställer krav på att samarbetsavtalet ska avse ett samarbete för att nå gemensamma mål. Om avtalet i stället har sitt ursprung i enbart den ena partens behov är det fråga om ett köp.

¹⁴ 19 kap. 7 § tredje stycket LOU.

¹⁵ Prop. 2005/06:78 s 115 f.

Enbart den omständighet att Gryaab bedriver driftentreprenad på affärsmässiga villkor samt med tydligt avskild redovisning utesluter dock inte påverkan på konkurrensneutraliteten på ett sådant sätt som är otillåtet enligt konkurrenslagen. I motiven till konkurrenslagen framhålls exempelvis att kommunal försäljning av varor och tjänster över kommungränserna utgör sådan offentlig verksamhet som typiskt sett vållar konkurrensproblem i förhållande till privata företag.¹⁶ Det framhålls därutöver att redan en offentlig aktörs närvaro på den privata marknaden kan hämma konkurrensen genom att försvåra privata aktörers etablering och expansion, s k undanträngningseffekter. Om sådan snedvridning anses äga rum kan verksamheten sedermera komma att förbjudas med stöd av 3 kap. 27 § konkurrenslagen.

Medan det med hänsyn till flertalet omständigheter är svårt att göra några generella bedömningar av vilken konkurrenspåverkan Gryaab skulle ha vid drift av VA-anläggningar i externa kommuner synes i vart fall utrymmet för offentliga aktörer att engagera sig på den privata marknaden utvidgas något för det fall privata initiativ saknas eller enbart finns i mindre utsträckning.¹⁷ Visserligen finns det ett flertal aktörer inom den privata sektorn som erbjuder VA-tjänster. Det är dock inte säkert att samtliga dessa aktörer erbjuder fullständiga driftentreprenader på sådant sätt som nu avses, varför Gryaabs handlingsutrymme potentiellt är något större.

Sammanfattningsvis är det, trots den allmänna restriktivitet som uttrycks i motiven till konkurrenslagen avseende offentliga aktörers agerande på den relevanta marknaden, inte otänkbart att Gryaab kan tillåtas konkurrera på den privata marknaden. Det bör dock noteras att en mer grundläggande konkurrensbedömning bör göras för att utesluta eventuella risker ur ett konkurrensperspektiv.

3.2.4 *Sammanfattande slutsatser och praktisk hantering*

Mot bakgrund av ovan utredning kan det konstateras att ett erbjudande om fullständig drift av VA-anläggningar i externa kommuner inte möter några kommunalrättsliga hinder med anledning av bestämmelsen i 57 § LAV. Utredningen ger även stöd för att det bör vara fullt möjligt att ändra Gryaabs styrande dokument på sådant sätt att drift av externa kommuners VA-anläggningar tillåts. Huvudsakligen rör det sig då om en ändring av bolagsordningen § 3, i vilken verksamhetsföremålet och det kommunala ändamålet stadgas. Beroende på den närmare formen för de tjänster som Gryaab önskar erbjuda kan det även vara relevant att göra ett tillägg i 3 § aktieägaravtalet angående delägarkommunernas åtaganden i förhållande till de externa tjänster som

---

¹⁶ Prop. 2008/09:231 s. 25.

¹⁷ Jfr. domstolens resonemang i mål T 8160-11.

erbjuds. Hur eventuell ändring av aktieägaravtalet görs har presenterats i avsnitt 3.1.5 ovan.

Vid ändring av bolagsordningen uppställs vissa formella krav i ABL. Beslut om ändring av bolagsordningen kan exempelvis enbart fattas av bolagsstämman. Det bör härvid beaktas att bolagsordningen § 14 uppställer krav på inhämtande av samtycke från samtliga delägarkommuners kommunfullmäktige vid ändring av § 3, varför beslut av bolagsstämman genom kvalificerad majoritet inte är tillräckligt. För att beslutet om ändring i bolagsordningen ska vinna laga kraft krävs sedermera att ändringen registreras till bolagsordningen i enlighet med 3 kap. 5 § ABL.

För det fall Gryaab önskar vidta ifrågavarande ändring före mars 2022, då nästa ordinarie bolagsstämma hålls, krävs en extra bolagsstämma. Kallelse till extra bolagsstämma kan ske på styrelsens initiativ och ska då skickas tidigast sex veckor och senast fyra veckor före dagen för bolagsstämman.

Trots de möjligheter som medges enligt ovan bör det i sammanhanget belysas att den kommun som önskar ta del av Gryaabs tjänster som huvudregel behöver initiera ett offentligt upphandlingsförfarande och sedermera välja den anbudsgivare som erbjuder det mest fördelaktiga anbudet utifrån den förfrågan som ställts i förfrågningsunderlaget. Det råder således inga garantier för att Gryaab tilldelas kontrakt. Vidare föreligger även potentiella risker i förhållande till regleringen i konkurrenslagen varför Magnusson förespråkar en fördjupad utredning av förutsättningarna utifrån LOU och konkurrenslagen för det fall Gryaab önskar erbjuda drift i externa kommuner.

3.3 Gryaabs möjlighet att erbjuda konsulttjänster

Mot bakgrund av omfattningen av de tjänster som avses i avsnitt 3.2 ovan syftar följande avsnitt till att utreda om det finns rättsliga förutsättningar, samt förutsättningar utifrån Gryaabs styrande dokument, att erbjuda mer begränsade former av tjänster till externa kommuner. Sådana tjänster kan exempelvis omfatta tidsbegränsade uppdrag och rådgivande funktioner.

3.3.1 Förutsättningar utifrån styrande dokument

Som redogjorts för ovan anges Gryaab ha till föremål för sin verksamhet att äga och driva anläggningar för avloppsrening och behandla avloppsvatten och *annan därmed förenlig verksamhet*. Genom befintlig formulering medges således visst

tolkningsutrymme för vilka förfaranden som ryms inom verksamhetsföremålet. Huruvida en ändring av § 3 i bolagsordningen är nödvändig för att möjliggöra för Gryaab att erbjuda konsulttjänster till externa kommuner beror således på om de specifika tjänsterna anses tillräckligt förenliga med drift och ägande av VA-anläggningar. För att avgöra om så är fallet krävs en närmare bedömning av varje specifik tjänst som Gryaab önskar tillhandahålla.

Beträffande aktieägaravtalet gör Magnusson bedömningen att ingen ändring krävs för att kunna erbjuda konsulttjänster av ifrågavarande slag.

3.3.2 *Förutsättningar utifrån kommunallagen, konkurrenslagen m.m.*

Då förevarande scenario avser insatser/tjänster av mindre omfattning än full drift är det inte säkert att det utomkommunala agerandet kan medges med hänvisning till 57 § LAV. Bestämmelsen tar huvudsakligen sikte på sk driftentreprenad där en offentlig aktör går in och sköter den *fullständiga* driften av exempelvis en VA-anläggning. Däremot kvarstår möjligheten för delägarkommunerna i Gryaab att, genom avtalssamverkan¹⁸ med den externa kommunen, avtala om att överta vissa uppgifter kopplade till den externa kommunens VA-hantering och sedermera överlåta det praktiska utförandet till Gryaab.

I likhet med situationen där Gryaab sköter den fullständiga driften av en extern kommuns VA-anläggning aktualiseras emellertid frågor kopplade till LOU och konkurrenslagen. Även för det fall att Gryaab enbart önskar tillhandahålla rådgivande tjänster till externa kommuner uppställs således som utgångspunkt krav på att den externa kommunen initierar offentlig upphandling om upphandlingens värde överstiger direktupphandlingsgränsen (f.n. 615 312 kr). Det innebär vidare att Gryaab agerar på den privata marknaden i konkurrens med privata aktörer och inte kan garanteras uppdraget.

Ur ett konkurrensrättsligt perspektiv aktualiseras huvudsakligen samma reglering som under avsnitt 3.2 ovan. Det bör dock noteras att det sannolikt finns fler privata aktörer som kan erbjuda den typ av rådgivar-/konsulttjänst som är aktuell i förevarande scenario än det finns privata aktörer som kan erbjuda den typ av fullständig drift av VA-anläggningstjänst som är aktuell i scenario 2. Gryaab utrymme för att konkurrera på den privata marknaden genom tillhandahållande av konsulttjänster utan att påverka konkurrensneutraliteten synes således vara begränsat. Vidare förefaller den koppling mellan verksamheten som Gryaab ska bedriva enligt scenario 3 och den

---

¹⁸ Enligt 9 kap. 37 § KL.

verksamhet som en kommun får bedriva i en annan kommun enligt 57 § LAV vara svagare än vad kopplingen är i scenario 2.

Konkurrensrättsligt förefaller således tillhandahållandet av konsulttjänster vara riskfyllt för Gryaab. I likhet med scenario där Gryaab ombesörjer den fullständiga driften av en extern kommuns VA-anläggning krävs dock en djupgående konkurrensrättslig analys i varje enskilt fall för att avgöra risken och om verksamheten är tillåten eller inte.

4 SAMMANFATTANDE SLUTSATSER OCH FÖRSLAG PÅ ÅTGÄRDER

Som utredningen visar har Magnusson inte identifierat några betydande hinder mot att införa en ny form av delägarskap på sådant sätt som poneras i scenario 1. Utredningen pekar vidare på att det även finns möjlighet att överta driften av VA-anläggningar i externa kommuner utan ett föregående delägarskap. Utrymmet för att erbjuda mindre omfattande konsulttjänster enligt scenario 3 framstår däremot som mindre varför Gryaab bör ta ställning till om detta är ett alternativ som Bolaget vill gå vidare med. I korthet kan skälen för bedömningen sammanfattas enligt nedan.

Ett erbjudande om **partiellt delägarskap** till icke-an slutna kommuner är förenligt med bolagsordningen. Däremot bör Gryaab se över och komma fram till vilka principer som ska gälla för beräkningen av antalet aktier som ska tecknas vid tillträde samt klargöra detta genom ändring av 4 § aktieägaravtalet. I syfte att undvika potentiell konflikt med generalklausulen i ABL bör beräkningsgrunden för storleken på det aktieinnehav som erbjuds anslutande kommuner förankras i de verkliga förhållandena och motiveras på motsvarande sätt som gäller för befintliga aktieägare. Det bör härvid övervägas om erbjudande av ett "fullt" delägarskap på sådant sätt som 4 § aktieägaravtalet föreskriver är ett alternativ. I övrigt bedömer Magnusson att denna form av partiellt delägarskap inte möter hinder ur ett kommunal-, konkurrens- eller bolagsrättsligt perspektiv. Det aktualiserar inte heller ett föregående upphandlingsförfarande.

För att **driva VA-anläggningar i kommuner som inte är delägare i Gryaab** behöver, utöver ändringar i aktieägaravtalet, ändringar i bolagsordningen göras. Därtill ska framhållas att upplägget, även om det framstår som godtagbart ur ett kommunalrättsligt perspektiv, är förenat med potentiella risker ur konkurrenshänseende och sannolikt aktualiserar krav på offentlig upphandling. Följaktligen krävs en fördjupad utredning för att bedöma riskerna med att erbjuda

M A G N U S S O N

denna typ av tjänst samtidigt som det alldeles oavsett inte går att garantera att Gryaab vinner uppdraget vid offentlig upphandling.

Det tredje scenariot, att **erbjuda konsulttjänster**, framstår som mer problematiskt. Visserligen medges sannolikt tillhandahållandet av tjänster som sådant ur ett kommunalrättsligt perspektiv med hänvisning till 9 kap. 37 § KL. Dock synes utmaningarna ur ett konkurrensrättsligt perspektiv vara betydande till följd av antalet privata aktörer som Gryaab potentiellt skulle konkurrera med.